Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

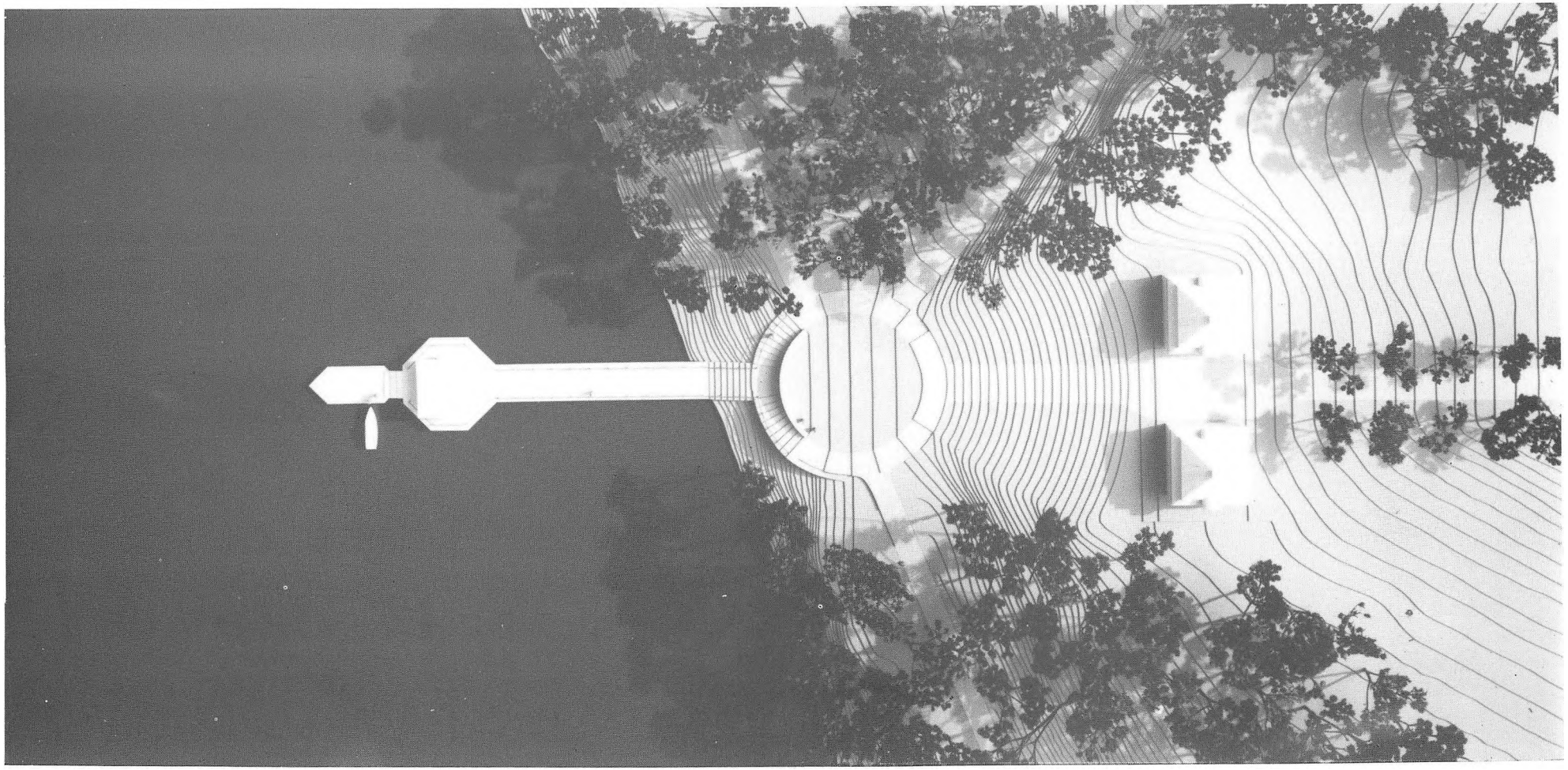
Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

FORSLAG TIL DEN NY KONGEBRO I FREDENSBORG SLOTSPARK OG ESRUM SØ AF 1.8.93

EN KONGEBRO TIL PRINSEN

Forslag til Den ny Kongebro i Fredensborg Slotspark og Esrum Sø er udarbejdet af: Professor Mogens Breyen, arkitekt maa, og professor Erik Reitzel, rådgivende ingeniør.

Projektbeskrivelsen er udgivet af Bevaringsforeningen "Fredensborg". Postbox 27, 3480 Fredensborg.

Trykt i 700 eksemplarer på Fredensborg-Humlebæk Kommunes trykkeri.
ISBN 87-984586-1-2.

Præsidiet for Kongebroens genopførelse har følgende medlemmer:

Niels Bach, direktør DFDS
Sv. E. Christiansen, borgmester, Fredensborg-Humlebæk Kommune
Catharina Collet, dansk repræsentant i Europa Nostra
Kirsten Ebbensgaard, amtsborgmester, Frederiksborg Amt
Ruth Riis-Hansen, fhv. dansk repræsentant i Europa Nostra
S. Haslund-Christensen, hofmarskal
Jens S. Jensen, borgmester, Hillerød
Flemming Kofod-Svendsen, boligminister
Steen Langebæk, advokat (H)
Peter Zobel, direktør, Codan

Den ny Kongebro opføres i anledning af Hans Kongelige Højhed Prinsens 60-års fødselsdag den 11 juni 1994 for midler skænket af danske borgere, firmaer og fonde.

Kongebroprojektet

Bidrag til projektet kan indbetales til

Giro 008-8218

Bankkonto reg. nr. 3544 171380, Den Danske Bank. Fredensborg Afd. Jernbanegade 5, 3480 Fredensborg.

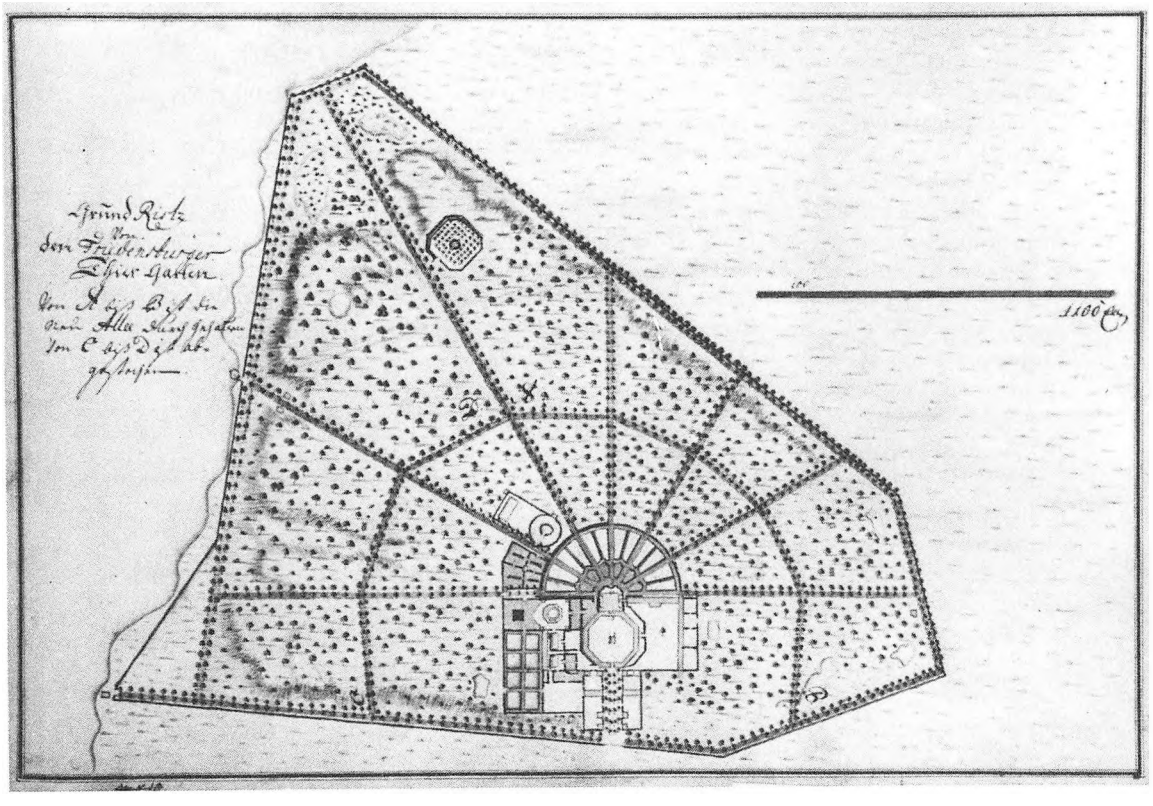
KORT OVER FREDENSBORG SLOTSPARK OG ESRUM SØ.

INTRODUKTION.

Den 11. Juni 1994 fylder Hans Kongelige Højhed Prins Henrik 60 år.

Som bekendt er Hans Kongelige Højhed præsident for den europæiske organisation for bygnings- og landskabsarkitektur, Europa Nostra, og det vil derfor være naturligt at markere 60-års dagen med et dansk bygnings- og landskabsarkitektonisk værk tilegnet Prinsen.

Præsidiet for Kongebroens Genopførelse har, efter samtaler med Inspektøren for De Kongelige Slotte og Haver, Ole Stattau, fundet, at en opførelse af en ny Kongebro i Esrum Sø for enden af Eremitagealleen i Fredensborg Slotspark ville være en smuk markering af 60-årsdagen og samtidigt et bygværk, som både regentparret og offentligheden kan få glæde af.

FREDENSBORG SLOTSHAVE. J.C.KRIEGERS PLAN FRA 1720

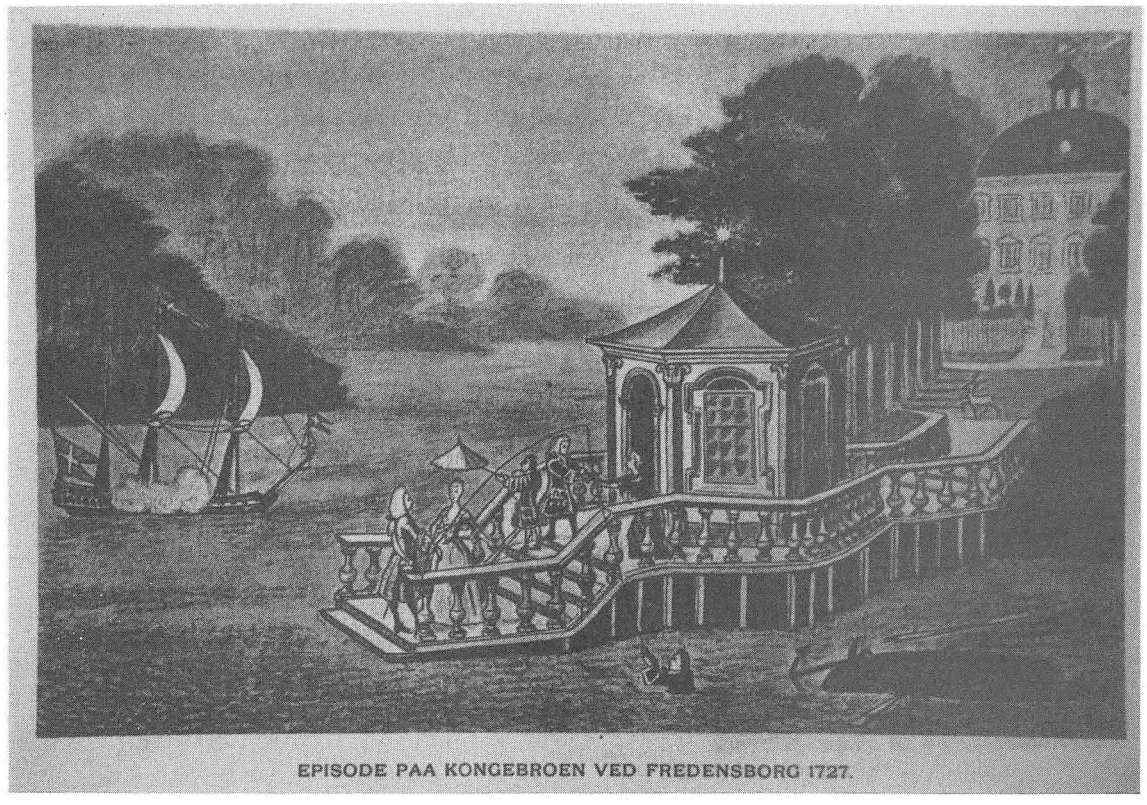
Herværende forslag til Den ny Kongebro med tilhørende tegninger og model er, på foranledning af Bevaringsforeningen "Fredensborg", udført af professor Mogens Breyen, arkitekt, maa, og professor Erik Reitzel, rådgivende ingeniør, i samarbejde med Slots- og Ejendomsstyrelsen.

KONGEBROERNES HISTORIE.

I 1720 lod Kong Frederik IV Fredensborg Slot opføre tæt ved Esrum Sø.

Arkitekten Johan Cornelius Krieger, som foruden at være en stor arkitekt også var havekunstner, blev udpeget til at forestå udformningen af det samlede slotsanlæg.

Fredensborg Slotspark blev udlagt som en lysthave med parterre og bosketpartier og en række alleer, som under 30 gr./60 gr. vinkler strålede ud fra slottets hovedakse og ind i den omgivende skov.

EPISODE PAA KONGEBROEN VED FREDENSBORG 1727.

EPISODE PÅ DEN 1. KONGEBRO VED FREDENSBORG I 1727.

Slotsparken fremtræder således bemærkelsesværdig i havekunstens historie, hvor jagtveje hidtil altid var anlagt under 45 gr.
En af de meget markante alleer er Eremitagealleen, som under 30 gr. fører fra slottets lysthave og nordfacade ned til bredden af Esrum Sø.
Kriegers plan siges at være inspireret af de forhold, han fandt i landskabet og skoven.

Alleen var oprindeligt i sit trasse´ udlagt af Ole Rømer, der som den første påviste lysets hastighed og senere opfandt begrebet "de lyse nætter".
Alleen er udlagt således, at ret ud for denne - på den anden side af Esrum Sø, går solen ned d. 5/5 og 8/8 - datoerne for begyndelsen og afslutningen på "de lyse nætters" tid.
I 1722 blev den første Kongebro opført under ledelse af Johan Cornelius Krieger.

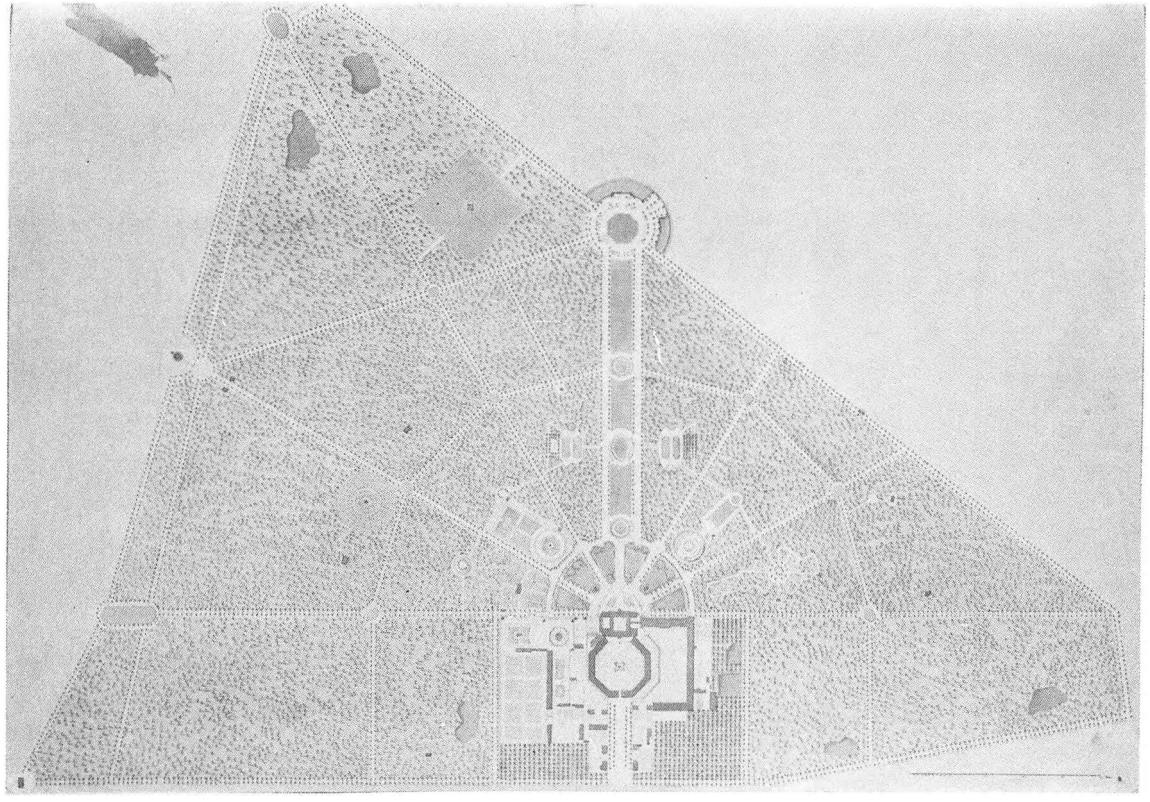
THEPAVILLONERNE EFTER HARSDORFFS OMBYGNING.

Broen blev udformet med kraftige balustreværker og afsluttedes i en bred landgangsbro. På broen blev på pæle opført en eremitage som pavillon i 2 stokværk, således at Kongen og hans nærmeste kunne spise uden hjælp af tjenerhold. Det underste stokværk var derfor indrettet som anretterværelse, hvorfra måltiderne, ved hjælp af en "eremitagemaskine", kunne hejses op til det øverste stokværk.

Selve broen blev brugt til at fiske fra og tjente som anløbsbro for Kongens galaj.

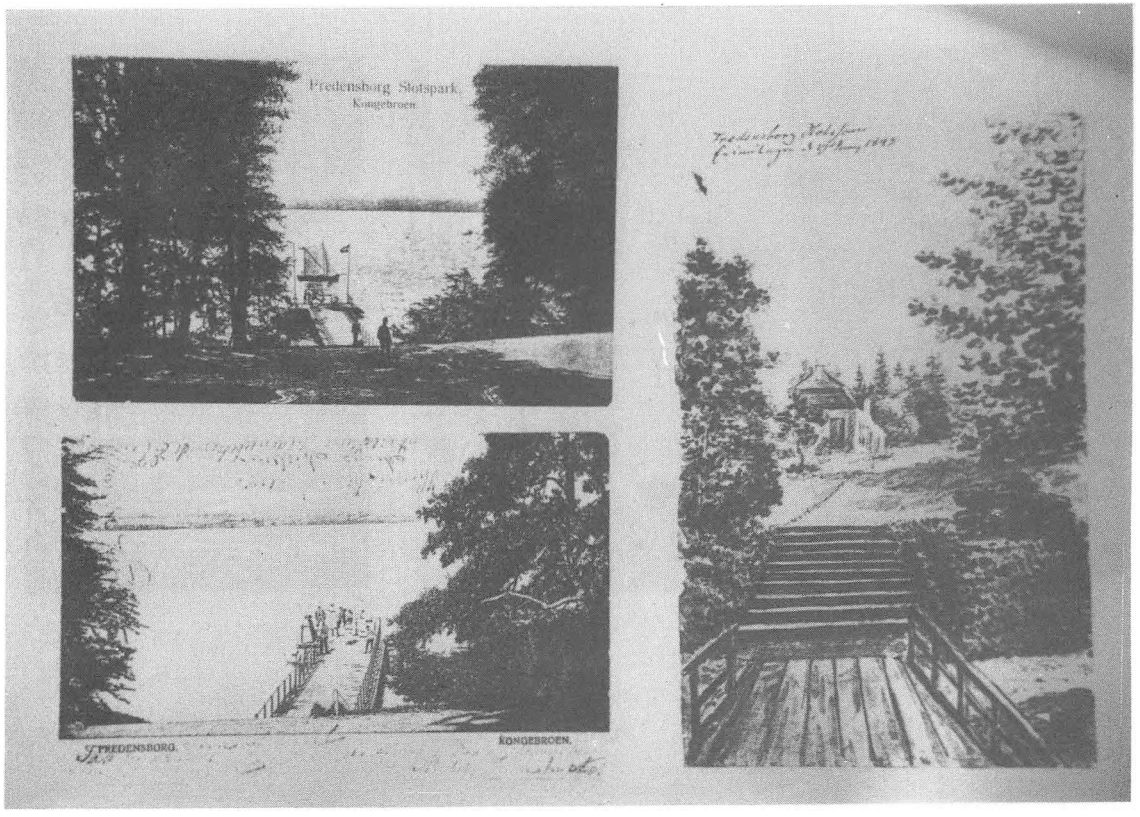
To uanselige pavilloner på land rummede køkken for de pager, som betjente Eremitagen.

De to pavilloner blev i 1765 ombygget af N.H.Jardin og indrettet til grottehuse, som på det tidspunkt var sidste mode, men allerede i 1772 ændredes de af C.F.Harsdorff til at rumme thesaloner, som vi kender dem i dag.

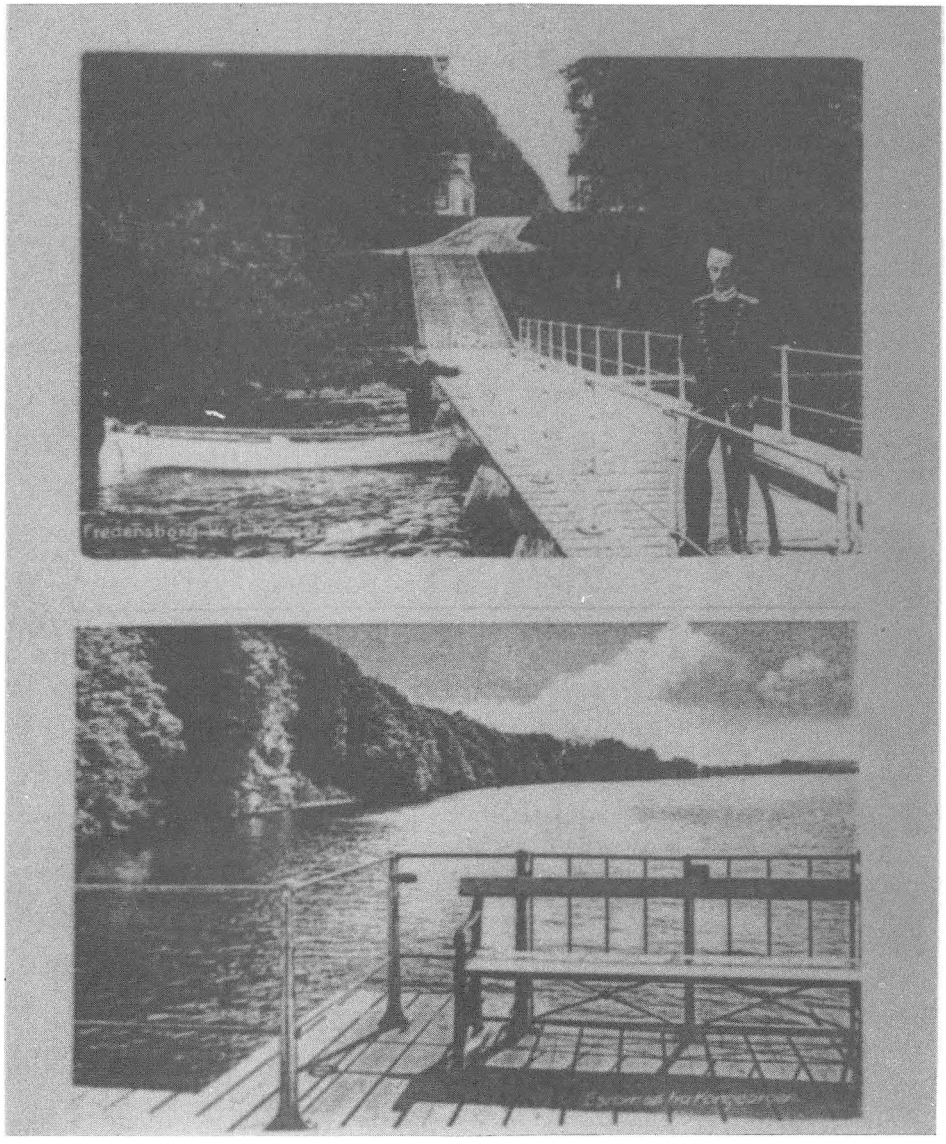
JARDINS PLAN TIL OMLÆGNING AF SLOTSPARKEN I 1760.

Kongebroen blev i sin herlighed stående til 1771, hvor den blev nedtaget grundet brøstfældighed.
Kongebroen fremtræder på planen fra Den Danske Vitruvius II og på Jardins store plan til omlægning af Slotshaven fra 1760. Der hersker tvivl om, hvor meget kendskab Jardin havde til de landskabsmæssige forhold, hvorfor kun få af de mange forslag var realisable. Blandt andet foreslog han en bred opfyldning i Esrum Sø, hvorved Kongebroen kom til at ligge i en halvcirkelformet bugt.
Kunsthistorikeren Hakon Lund fandt i 1950´erne en sammenkrøllet plan, udført af Harsdorff, som vidner om, at også han var optaget af, hvorledes en ny Kongebro skulle udformes.

DEN ANDEN BRO FRA 1772-1860.

Den anden bro blev opført i 1772 og var den, som senere blev kaldt "Kongebroen".
Broen var meget mere primitiv og havde i sit anlæg og sin kvalitet ikke nævneværdig sammenhæng med den grundlæggende ide i slotsparken. Den blev, for at afbøde dette forhold, udstyret med 14 statuer, som dog hurtigt blev nedtaget.
Fra denne bros "levetid" er der skildringer af, hvorledes hoffet i de lune sommeraftener "udsejlede" på Esrum Sø, ledsaget af både med "fiolonger og musikanter", og selv på Christian VII´s sarte sind skulle disse roture have virket beroligende og oplivende.

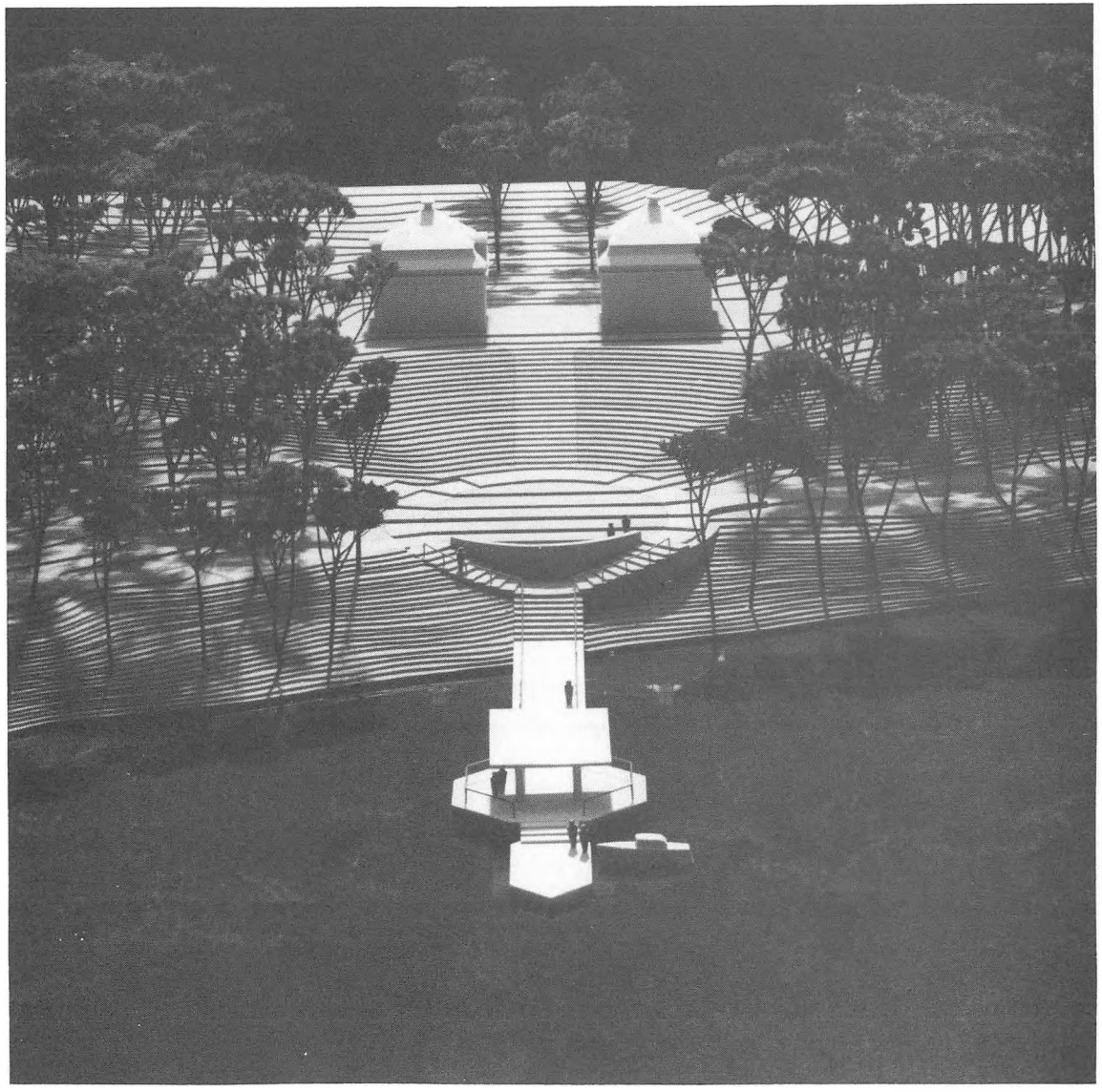

DEN TREDIE BRO FRA 1862-1967.

Den anden bro stod til ca. 1860.

Den tredie bro blev opført efter Frederiksborg Slots brand, hvor Frederik VII overtog Fredensborg Slot.

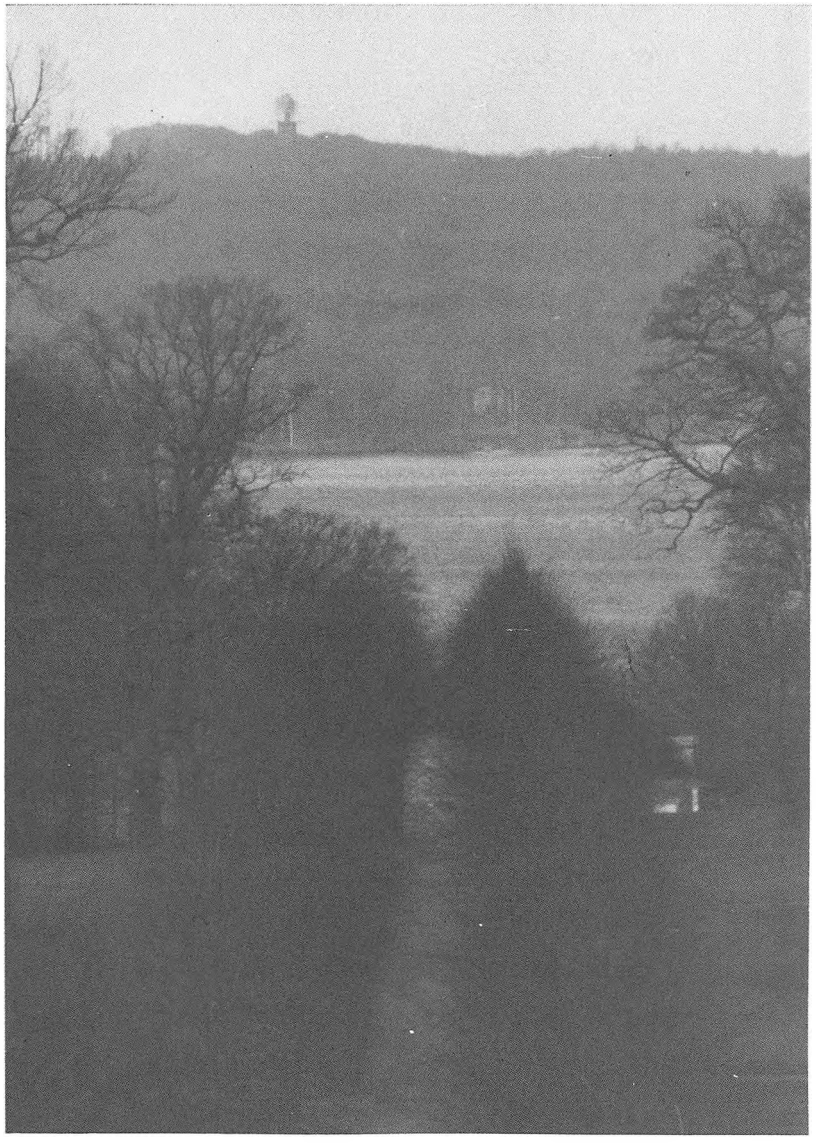
Den bro havde et mere maritimt udtryk og fik sin storhedstid under Christian IX. Kongen samlede på Fredensborg Slot, hver sommer, sine talrige børn og svigerbørn, og sejl- og fisketure udgik fra broen som en væsentlig del af de royale sommerfornøjelser.
Broen blev nedtaget i 1967, efter en vinter med svære isskruninger, og der har ikke siden kunnet findes bevillinger til anlæg af en afløser herfor.

FORSLAG TIL DEN NY KONGEBRO. MODELFOTO.

PROJEKTETS FORUDSÆTNING.

Fredensborg Slotspark er i dag et nationalt monument, ikke kun til glæde for Den Kongelige Familie, men for hele den brede offentlighed og landets gæster.
Mange tusinde besøger årligt Slotsparken for at glæde sig over vor stolte historiske baggrund, havens store udbud af rumlige oplevelser, de mange kunstværker, monumenter og slottets fine arkitektur.
Slotsparken og Esrum Sø danner herudover rammen om utallige fritidssysler og rekreative aktiviteter, ikke mindst til glæde for den omkringboende befolkning.
Da Kongebroen i 1967 blev nedtaget, opstod der et stort savn i befolkningen.

EMERITAGEALLEEN, ESRUM SØ OG GRIB SKOV.

Broen tjente som udflugtsmål af lige så stor betydning for lokalbefolkningen, som Langelinie er det for københavnerne. Broen huskes af de fleste som det sted, hvor barndommens fiskestang kom i anvendelse. Skt. Hans-aften på Kongebroen var en begivenhed. Broen var uundværlig som anløbsplads for turistfarten på Esrum Sø og lystsejlerne mangler deres anløbsbro til søndags-picnic. Hele befolkningen i Nødebo på søens østbred føler sig afskåret sin naturlige forbindelse mellem byen og Slotsparken på vestbredden.

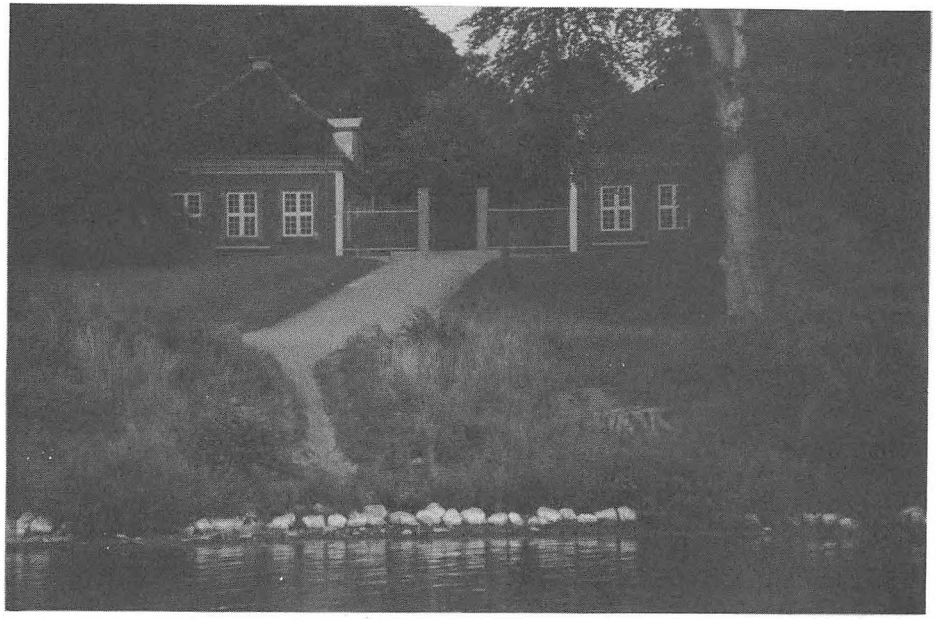
Ved anlæg af den 4. Kongebro søges retableret et enestående stykke dansk landskabskultur bestående af Fredensborg slotspark med sine mange alleer, Esrum Sø og Grib skov. Broen udgør et væsentligt element i dette samlede landskabsbillede og til gavn og glæde for slottets beboere, de mange tusinde besøgende og lokalbefolkningen.

FORSLAG TIL DEN NY KONGEBRO. MODELFOTO.

FORSLAG TIL UDFORMNING AF DEN NY KONGEBRO.

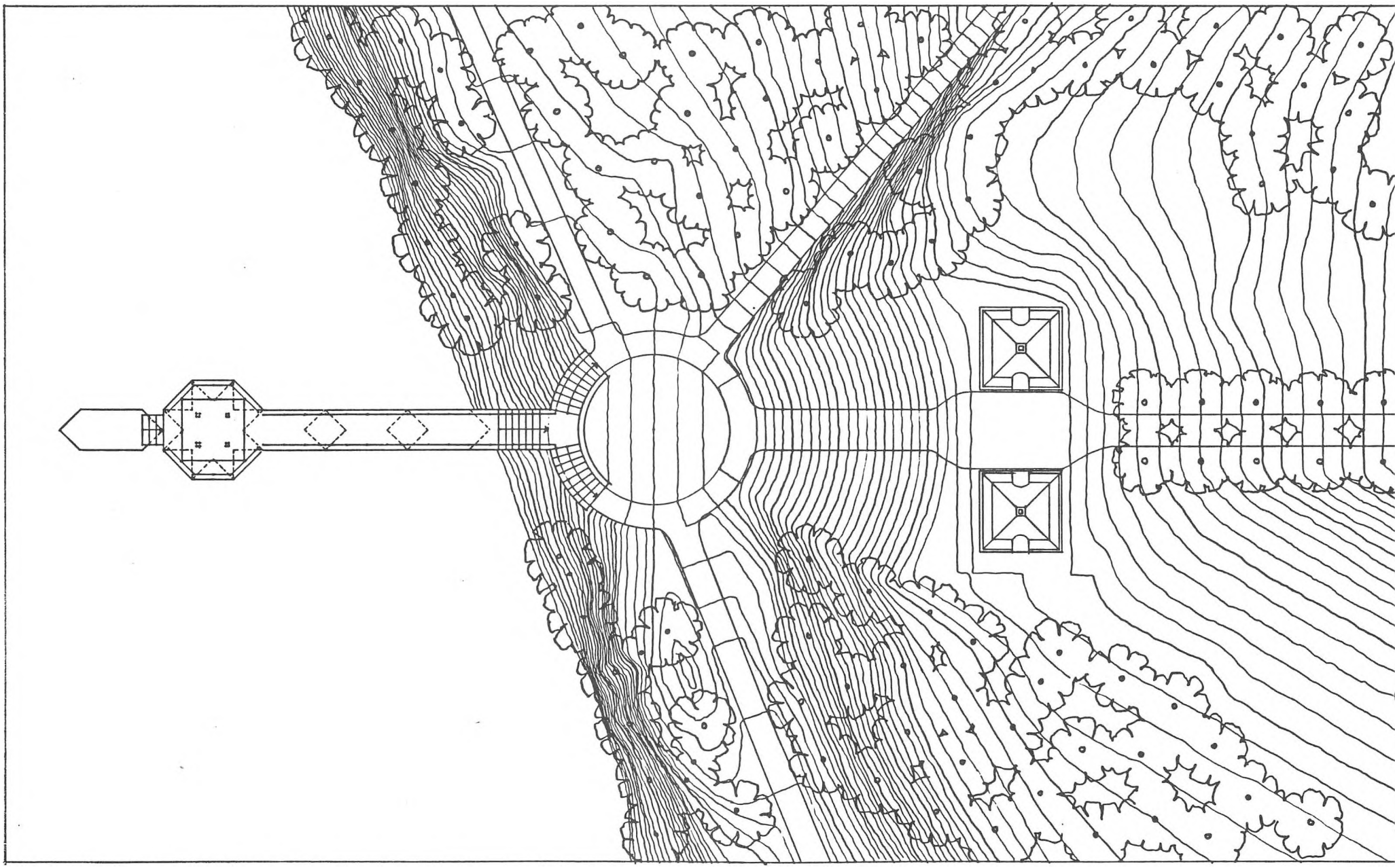
Den grundlæggende ide for den 4. Kongebros udformning er at fastholde og styrke den enestående landskabelige helhed, som udgøres af Esrum sø, Fredensborg Slotspark og Grib Skov.
Broen skal igen, som den oprindelige Eremitagebro, anlægges i direkte og lineær forlængelse af Eremitagealleen og "skin-alleen" i Grib Skov. Broen skal placeres i Ole Rømers linie og danne bro mellem Eremitagealleen og alleen i Grib Skov, som Skov- og Naturstyrelsen er ved at genetablere.
I modsætning til den 2. og 3. Kongebro, hvis brohoved var anlagt vinkelret på kystlinien og hermed afveg 20 gr. fra alleens flugt, skal den ny Kongebro anlægges med et brohoved, som fortsætter alleens flugt og afviger 20 gr. fra kystlinien.

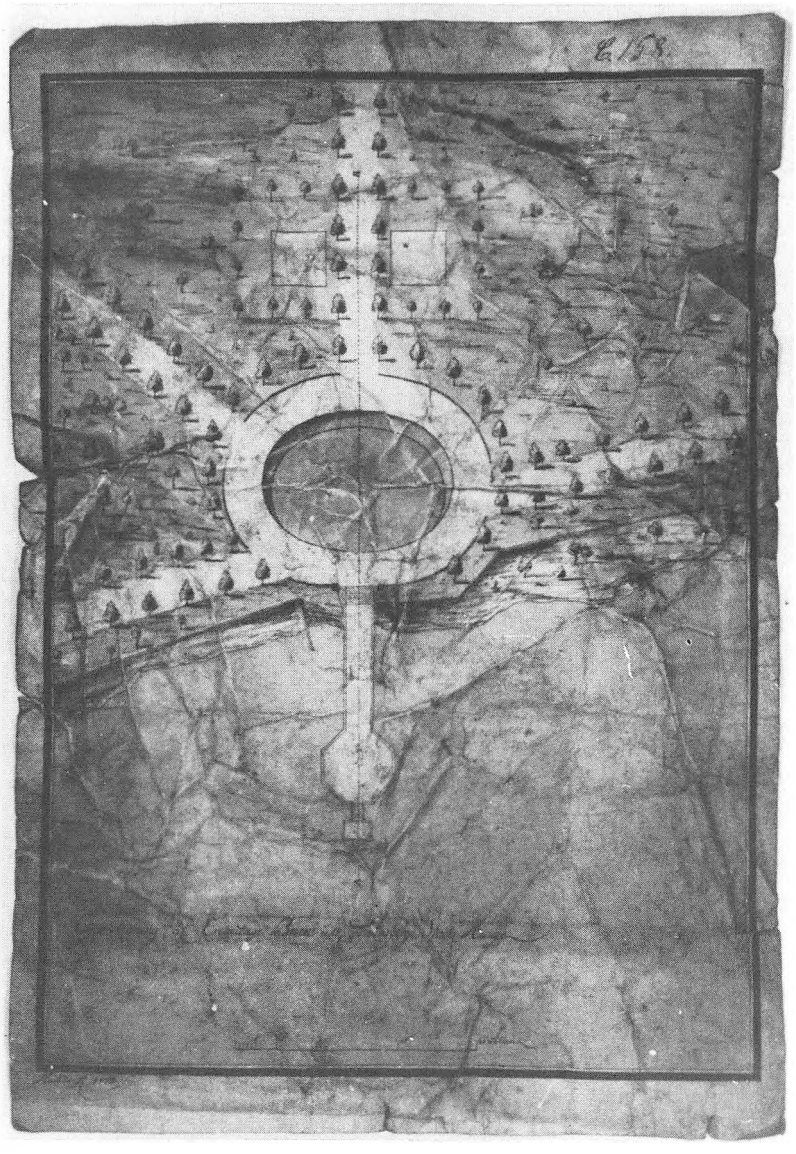
RESTER AF BROHOVED FRA DEN TREDIE KONGEBRO.

EMERITAGEALLEENS AFSLUTNING VED ESRUM SØ.

FORSLAG TIL DEN NY KONGEBRO. SITUATIONSPLAN.

HARSDORFFS FORSLAG TIL NY KONGEBRO FRA CA. 1770.

For at kunne gennemføre broanlægget på disse betingelser må selve landanlægget bearbejdes således, at kystlinien, kystalleen, Eremitagealleen, tværalleen og brohovedet indgår i en harmonisk helhed.
Som udgangspunkt for udformningen af overgangen mellem vand- og landanlægget bygger projektet på nogle af de ideer, som fremgår af Jardins og Harsdorffs planskitser.

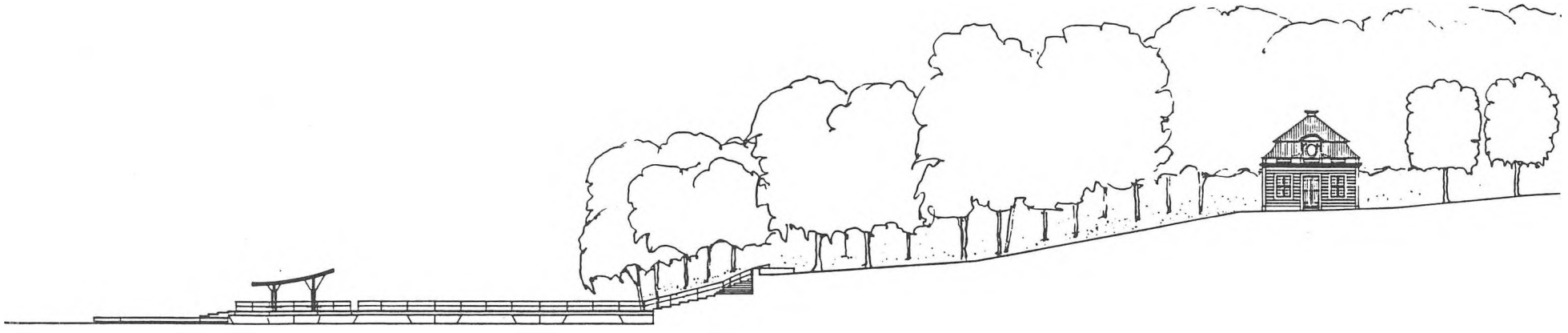
De mange retninger, som opstår i krydset mellem alleerne, kystlinien og Kongebroen kan ikke afvikles i eet punkt, men må afvikles i et cirkelslag, som samler linierne og hvori den besøgende kan orientere sig mod slottet, broen, kystalleen eller tværaksen.
Skråningen mellem kystalleen og thepavillonerne, som i dag fremtræder med en uskøn pukkel, foreslås gjort til genstand for en mindre terrænregulering.

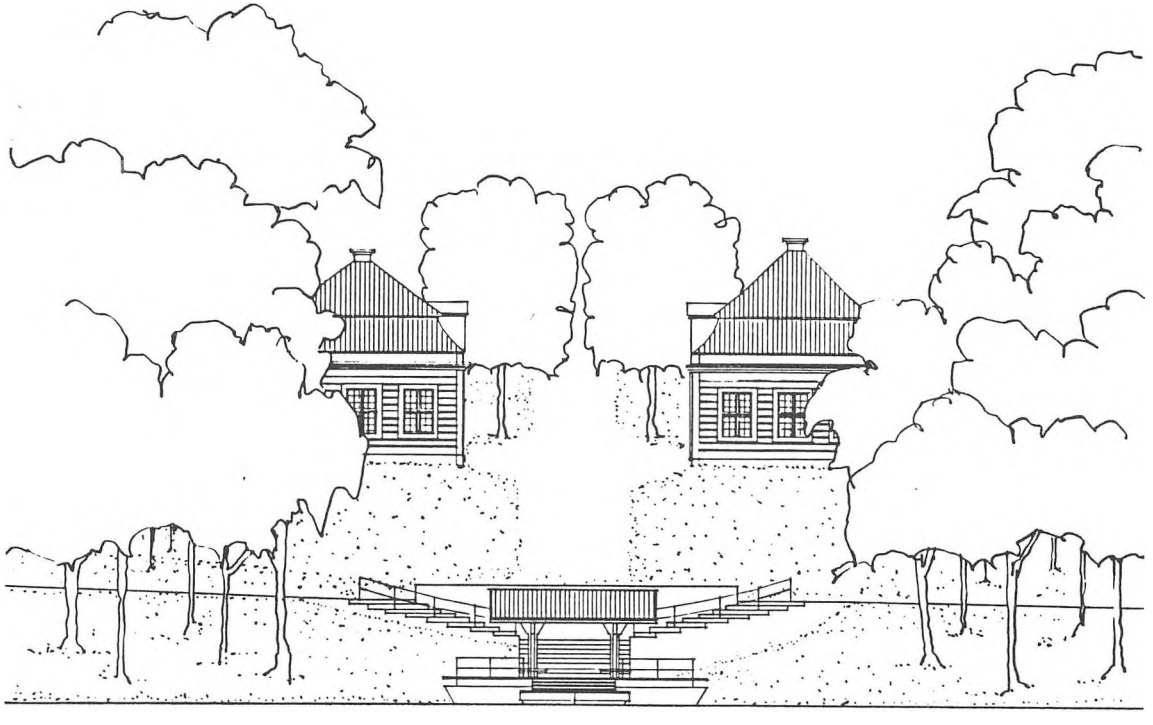
DEN SPANSKE TRAPPE I ROM. UDSNIT AF STIK AF PIRANESI.

Terrænet udformes som en skålform i samspil med Eremitagealleens cirkulære afslutning.
I det skålformede terræn vil Harsdorffs thepavilloner falde langt bedre ind i helheden.
Ved terrænreguleringen opnås jordbalance.
Selve brohovedet udføres i granit, ligeledes i en udformning, som føjer sig til alleens cirkulære afslutning. Herved opnås, at adgangen ned over den stejle kystbred kan afvikles ad ramper og en flad musetrappe i modsætning til de tidligere broers stejle trappeanlæg.
Støttemuren, som afslutter Eremitagealleen mod brohovedet, er udformet som en lav granitplint, hvorpå man kan sidde og se mod parken og broen i Esrum Sø.

Det samlede landanlæg og brohoved kan i udformning og bevægelsesmønster have lignelser med Den Spanske Trappe i Rom.

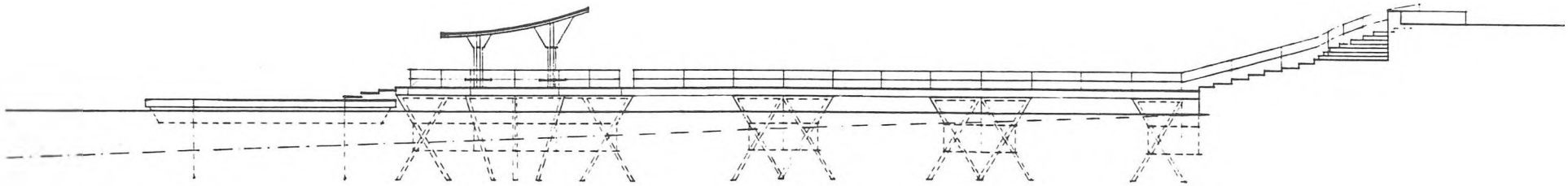

OPSTALT AF KONGEBROEN OG SNIT I ESRUM SØ OG LANDANLÆG.

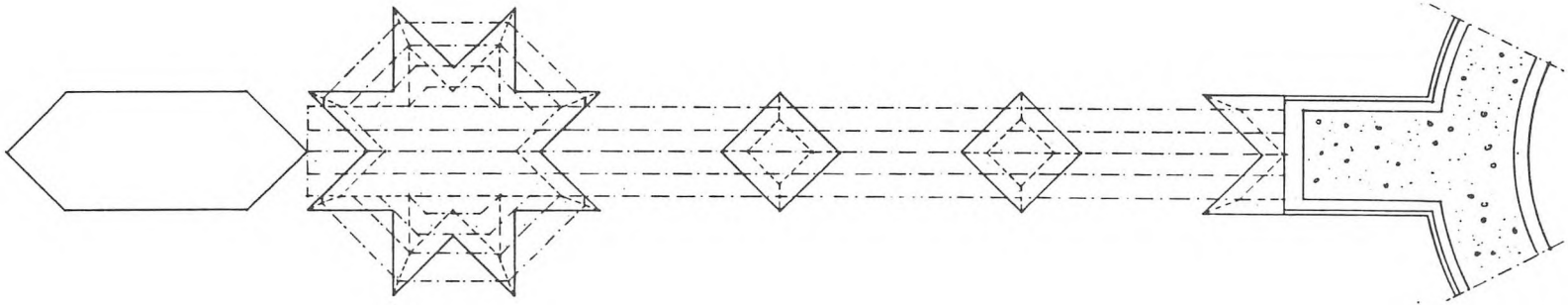

OPSTALT AF KONGEBROEN SET MOD KYSTEN OG THEPAVILLONERNE.

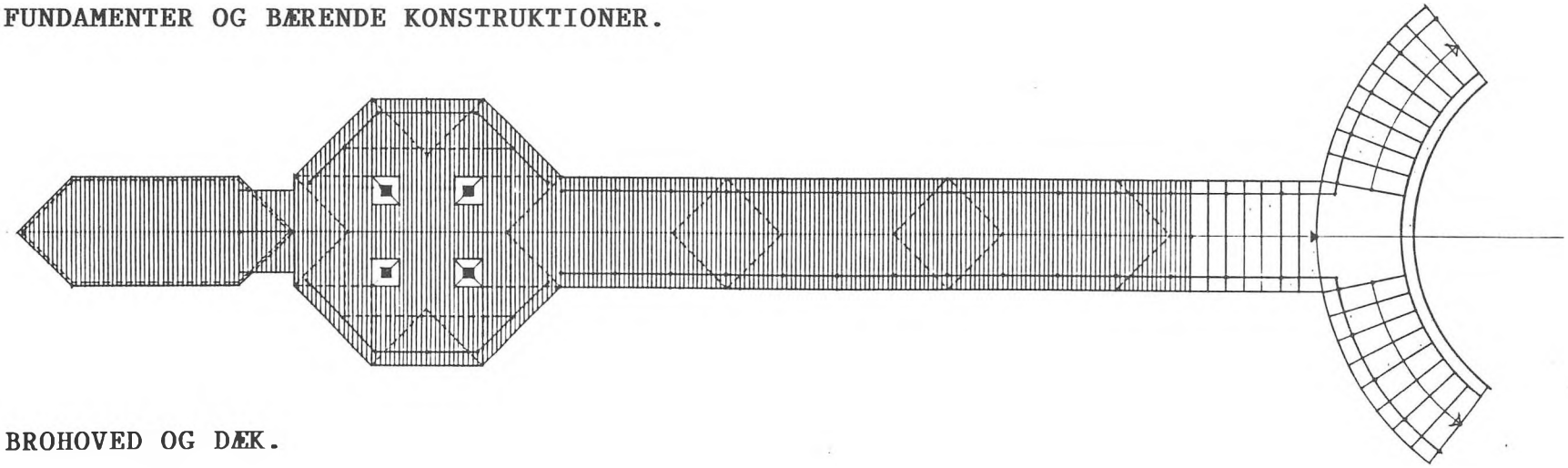
Den ny Kongebros formål som anløbsbro for turistfarten og lystsejlerne og som rekreativt opholdssted for parkens besøgende har ført til en opdeling af broen i 3 elementer: Broens første del består af en 4,8 x 24 meter lang bro, som spænder fra landanlægget ud til et ca. 100m² stort 8-kantet, delvis overdækket opholdsareal og herfra afsluttende i en lavereliggende anløbsbro. Broens første del og opholdsarealet ligger fra 1,1 - 1,35 m over vandet, afhængigt af vandstand, medens anløbsbroen konstant er beliggende 60 cm over vandspejl.

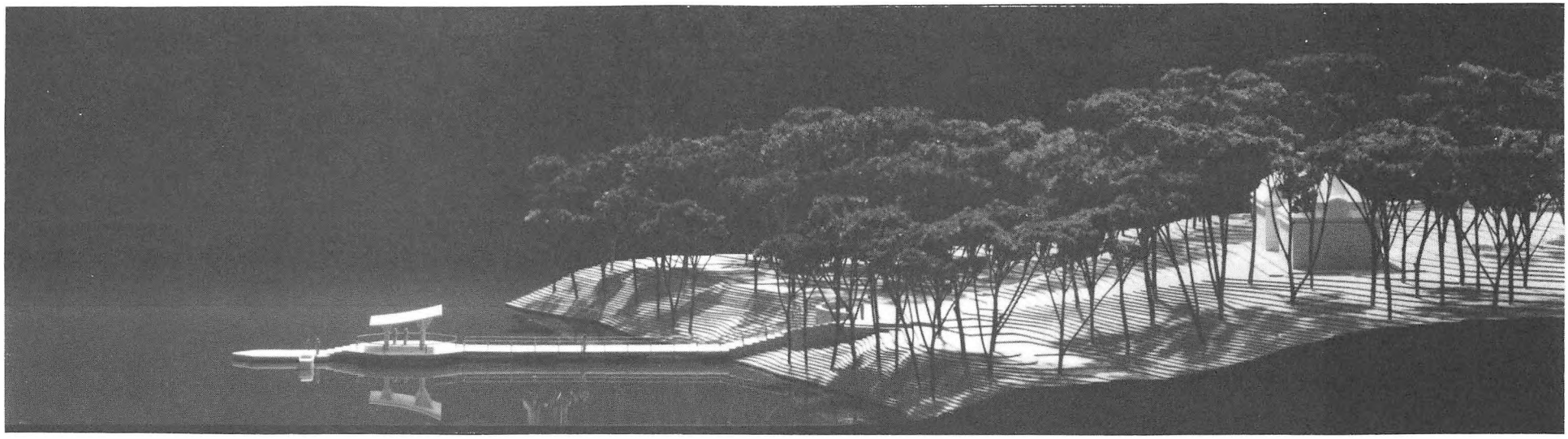
SNIT I BROKONSTRUKTION.

PLAN AF FUNDAMENTER OG BÆRENDE KONSTRUKTIONER.

PLAN AF BROHOVED OG DÆK.

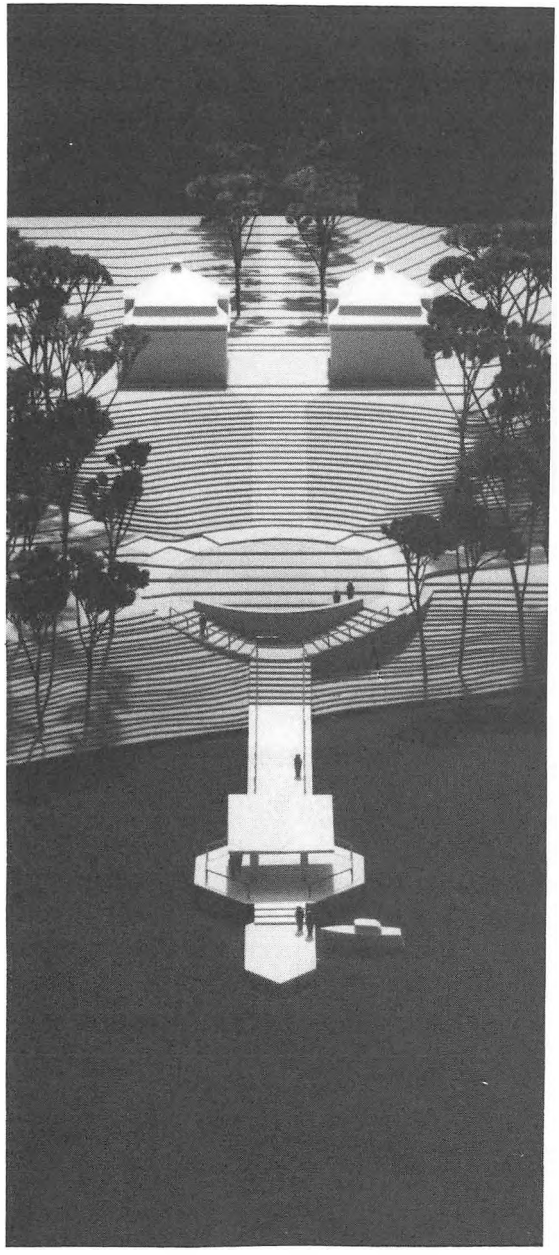

DEN NY KONGEBRO OG FREDENSBORG SLOTSPARK SET FRA SYD.

En til to gange for hvert 100 år opstår der voldsomme isskruninger i Esrum Sø, herved nok en del af forklaringen på, hvorfor 3 kongebroer er forsvundet over 300 år.

For at imødekomme de hårde isvintres angreb på broen, er broens fundering udført som punktfundamenter, beklædt med rustfrit stål.

Funderingen udføres af betonpæle og udstøbes med beton i den rustfri kappe.
Fundamenterne skråner ned mod søbunden og fremstår med sine kanter som stævnen på en isbryder.
Brofunderingen udgøres af det vinkelformede brohoved, et stjerneformet fundament under det 8-kantede areal og 2 midtvejs kvadratiske punktfundamenter herimellem.

Anløbsbroen er udført som en flydende pontonbro, fastgjort med flexibel forankring.
Trappe mellem opholdsareal og anløbsbro udføres med flexible lejer og selvnivellerende trin.
Balustreværker udføres af rustfrit stål.
Overdækningen beklædes med kobber, der med tiden irrer.

Broen udføres af træ fra Frederiksborg Skovdistrikt, sponsoreret af Staten.

I modsætning til Eremitagebroens pavillon, der i sin sluttede form symboliserede Enevældens centralfigur, er Den ny Kongebro overdækket med et åbent tag, som rejser sig mod Slotsparkens smukke skovbevoksede søbred og presser sig ned mod søens store horisontale plan og her danner ramme om det fortsatte perspektiv i Grib Skov-aksen - **FREMSYNETS OG TILBAGEBLIKKETS BRO.**